

**Oponentský posudok k žiadosti doc. PaedDr. Miroslava Kmeťa, PhD.**  
**(v zmysle ustanovenia §5, ods. 6 a 7 vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 246/2019 Z.z)**

Doc. PaedDr. Miroslav Kmeť, PhD. patrí medzi uznávaných odborníkov v oblasti výskumu zahraničných Slovákov, osobitne dolnozemsých Slovákov žijúcich na území dnešného Maďarska, Rumunska a Srbska. V tejto oblasti priniesol do vedeckého výskumu nové poznatky a jeho práce publikované z tejto oblasti výskumu sú uznávané a akceptované vo vedeckej komunite aj v zainteresovanej komunite dolnozemsých Slovákov. K tomu sa viažu aj jeho najdôležitejšie publikované monografie, ktoré sú vydávané vo vydavateľstvách zahraničných Slovákov. Práve v tejto komunite a v oblasti odborníkov na uvedenú problematiku získali najvýznamnejší ohlas a autor aj patričnú autoritu. Svedčí o tom jeho členstvo vo vedeckej rade Výskumného ústavu Slovákov v Maďarsku, členstvo v subkomisii Úradu pre zahraničných Slovákov pre pridelovanie finančných prostriedkov pre krajské organizácie a členstvo v redakčnej rade časopisu Korridor, ktorý žiaľ pre nedostatočnú podporu nepokračoval v činnosti. Aj v domácej odbornej komunite je doc. Miroslav Kmeť je zaradovaný medzi renomovaných odborníkov na problematiku histórie zahraničných vysťahovaleckých komunit a predovšetkým dolnozemsých Slovákov. Je členom odborovej komisie pre doktorandské štúdium nielen na vlastnej škole, ale aj na FF UKF v Nitre, v odbore kulturológia.

Jeho profesionálne zameranie sa odráža aj v projektovej činnosti. Za významnú považujem jeho účasť a pôsobenie v projekte „Spoločná minulosť, spoločná budúcnosť v zrkadle spoločných projektov“ v rokoch 2008 – 2012 a jeho pôsobenie v Slovensko-maďarskej komisii historikov, v ktorých som s nim spolupracoval. Bol riešiteľom viacerých vedeckých projektov, kde vo viacerých prípadoch pôsobil ako vedúci projektov (pokiaľ ide o témy súvisiace s históriou dolnozemsých Slovákov), ale aj v iných oblastiach výskumu súvisiacich napr. s konfesionalitou. Významné je aj jeho pôsobenie v projektoch didaktického charakteru. Väčšinou išlo o projekty vedeckej agentúry ministerstva školstva VEGA.

Osobitne je potrebné oceniť pedagogické pôsobenie doc. M. Kmeťa. Jeho priame pôsobenie na školách, na ktorých sa vyučoval slovenský jazyk v Maďarsku sa prejavilo v jeho dlhodobom zameraní práve na oblasť histórie dolnozemsých Slovákov. Napriek tomu, že si

našiel pevné miesto v štruktúrach Katedry histórie na FF UMB v Banskej Bystrici, je pozoruhodné, ako naďalej pomáha dolnozemským komunitám aj v oblasti didaktiky, spolupracuje s inštitúciami a školami, podieľa na príprave a realizácii kurzov a letných škôl pre deti dolnozemských Slovákov. Táto jeho činnosť je prepojená aj s priamym pôsobením v oblasti vyučovania histórie na KH FF UMB. Výsledkom sú aj pedagogické texty, ktoré M. Kmeť počas svojho pôsobenia na škole pripravil. Tie sa týkajú nielen didaktiky dejepisu, ale aj prípravy učebníc pre stredné školy, ale aj školy Slovákov v zahraničí.

Jeho vplyv a výsledky pôsobenia je možné vidieť aj na úspešných absolventoch doktorandského štúdia a počte diplomových a bakalárskych prác študentov, ktorí pod jeho vedením pripravili svoje záverečné práce. Práve prepojenie skúsenosti z rôznych typov štúdia mu umožňujú byť akceptovaným školiteľom aj oponentom prác na rôznych stupňoch vzdelávania. Z hľadiska pedagogického procesu doc. M. Kmeť zabezpečuje na svojej katedre ťažiskové predmety súvisiace s didaktikou dejepisu (didaktika dejepisu, moderné metódy vo vyučovaní dejepisu, múzeopedagogika), zároveň vytvoril aj predmety, v ktorých dokáže prenášať do praxe výsledky svojich vedeckých výskumov o dolnozemských Slovákoch (Dejiny dolnozemských Slovákov, Dejiny literatúry pre historikov, Kapitoly z dejín slovensko-maďarských vzťahov, Dejiny múzejníctva...).

Doc. PaedDr. Miroslav Kmeť, PhD. predložil k inauguračnému konaniu prácu *Krátke dejiny dolnozemských Slovákov 1*, ktorá vyšla vo Vydavateľstve Ivana Krasku v Nadľaku, v Rumunsku, v roku 2012, v rozsahu 383 strán. Je potrebné pripomenúť, že v roku 2017 vyšlo v tom istom vydavateľstve dielo *Krátke dejiny dolnozemských Slovákov 2*, v rozsahu 185 strán a v roku 2018 *Krátke dejiny dolnozemských Slovákov 3*, v rozsahu 225 strán. Predložená práca sa zaoberá obdobím od začiatku osídľovania Dolnej zeme Slováckmi až do skončenia druhej svetovej vojny v Európe. Určite to nebude na škodu, ak namiesto vlastného úvodného hodnotenia tejto práce použijem výstižnú charakteristiku tohto diela, ktoré napísal dnes už doyen slovenskej etnografie (aj historiografie) a výskumu zahraničných komunit Slovákov prof. Ján Botík. „*V Miroslavovi Kmeťovi dozrel historik, ktorý nabral odvahu nielen k celostnému, ale aj novému konceptu dejín dolnozemských Slovákov. Na osnove rozvetvených migračných pohybov, historických a sociokultúrnych procesov, poskladal obraz z doteraz zhromaždených dejinných faktov, ako aj z reálií každodenného, pospolitého a duchovného života slovenských dolnozemských komunit. Predstavil v ňom galériu čínorodých osobností, no hlavne dynamiku vývinových podôb dolnozemských Slovákov, ktoré sa utvárali v podmienkach multietnického prostredia a menšinového statusu.*“

Práca je naozaj prelomová nielen svojim zameraním, ale aj spôsobom spracovania. Akceptuje totiž moderné trendy európskej historiografie, ktoré do slovenskej historiografie vstúpili po novembri 1989. Migračné procesy už nevnímame len ako „pochod“ slovenského pospolitého ľudu za zlepšením sociálnych podmienok v „slovenskom Kanaáne“, ale ako súčasť migračných pohybov obyvateľstva v meniacej sa Európe, po odchode Turkov z tejto časti Európy. Na príklade slovenských komunít vníma a analyzuje zložité politické a sociálne procesy, ktoré sprevádzajú formovanie národov, národných štátov, formovanie a reformovanie štátnych útvarov a konfrontuje zložitosť „veľkej“ histórie s „malou“ históriou slovenských osídlencov. Na dlhej historickej ceste musí sledovať zložitosť politického vývoja a etnodiferenciačné a emancipačné procesy a aktivity slovenských komunít. Významným faktorom, ktorý musí bádateľ pri sledovaní tejto problematiky akceptovať, sú aj konfesijné pomery, ktoré zohrávali významnú úlohu v etablovaní Slovákov v novom prostredí. Je to o to náročnejšie, že slovenské dolnozemske komunity sa dostali do rôznych, síce geograficky nie príliš vzdialených, ale mentálne rozdielnych spoločností. Ako dokázali koexistovať, rozvíjať a uchovávať svoju etnickú identitu a výnimočnosť, je naozaj nielen ľudsky, ale aj vedecky zaujímavá a atraktívna problematika. Ani ďalší sled časových udalostí neubral na zložitosť a dynamiku problematiky. Možno povedať, že ju ešte skomplikovali špecifickými pomermi, ktoré nastali v geopolitických zmenách po prvej svetovej vojne. Doc. M. Kmeť sa dokázal s úskaliami problematiky vyrovnávať a práca, ktorú pripravil bude mať dlhé obdobie pevné miesto v slovenskej historiografii. Ukázal v nej profesionálnu erudíciu, znalosť historického remesla aj vedeckú invenciu.

Orientácia na oblasti obývané Slováckmi v zahraničí má okrem nesporného významu a užitočnosti pre dnešné slovenské obyvateľstvo na Dolnej zemi, ale aj pre naše poznanie, pre slovenskú historiografiu a rozvoj vedeckého bádania v oblasti migrácie sledovania života skupín presídleného obyvateľstva v novom prostredí aj jednu nevýhodu. Napriek uvedeným pozitívnym hodnoteniam publikačnej produkcie a vedeckej činnosti a aktivít doc. M. Kmeťa musím uviesť, že všetky jeho vedecké práce vydané v zahraničí, sú vydané v slovenských krajanských vydavateľstvách a v slovenskom jazyku. To je bariérou v tom, aby prenikol do širšieho európskeho výskumného priestoru. Vzhľadom k problematike ktorou sa zaoberá, je to prirodzené, že nachádza priestor na vydanie svojich publikácií práve u nich. Na druhej strane, z hľadiska súčasných trendov nazerania na hodnotenie publikačných aktivít, je to problematike miesto jeho publikačnej činnosti. Zužuje sa totiž rámec členov vedeckej komunity, ktorá je odberateľom jeho prác na skupinu historikov, ktorá dokáže čítať

v slovenskom jazyku. A to napriek tomu, že čísla v priložených prehľadoch dokumentujú vysoký počet publikácií vydaných v zahraničí. Z toho tiež vyplýva následný efekt, že jeho práce sú veľmi často citované v zahraničí, ba väčšina citácií je v zahraničí, ale väčšinou v prácach vydávaných krajanskými organizáciami a skoro výlučne Slováckmi (domácimi a zahraničnými) a v slovenskom jazyku.

Na základe predložených materiálov a vedeckej monografie konštatujem, že doc. PaedDr. Miroslav Kmeť patrí medzi významných slovenských historikov, ktorý v oblasti svojho výskumu dolnozemsých Slovákov dosahuje pozoruhodné výsledky. Jeho práce majú dostatočnú kvalitu aj primeraný ohlas vo vedeckej komunite. Aktivity doc. M. Kmeťa vo všetkých sledovaných oblastiach vysoko presahujú požadované parametre. Osobitne je potrebné oceniť jeho činnosť v oblasti pedagogiky, jednak na úrovni vlastnej katedry, ale aj v súvislosti so školstvom Slovákov v dolnozemsých komunitách.

Na základe už uvedeného odporúčam, aby Vedecká rada Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici schválila žiadosť udeliť doc. PaedDr. Miroslavovi Kmeťovi, PhD. titul profesor v odbore habilitačného a inauguračného konania slovenské dejiny.

V Košiciach, 21. augusta 2020

prof. PaedDr. Štefan Šutaj, DrSc.